

מטרות

1. לאתר צרכים לגיטימיים של הזולת.
2. להדגיש את העובדה כי זכותו של כל פרט להביע את עמדותיו, גם אם הן מבטאות דעת מיעוט, והוא רשאי לנסות לשכנע את הרוב להתחשב בהן.
3. לתרגל בדרך של משא ומתן מהלך לחיפוש פתרון הוגן, הלוקח בחשבון את מירב הצרכים של כל הנוגעים בדבר.

מהלך הפעילות

שלב א' – במליאה

- **למנחה:** ברר עם התלמידים מהם הנושאים הקשורים בבחינות שבהם הם מעוניינים לדון ולטפל. הכיתה תבחר בעיה אחת מתוך מה שהעלו התלמידים או מתוך הדוגמאות הבאות:
- **בבוקר יום הבחינה המסכמת** במתמטיקה הגיעה אורית לבית הספר בנחישות לטרפד את קיום הבחינה. היא לא היתה מוכנה לבחינה וחששה שתקלקל את הממוצע השנתי שלה באופן בלתי הפיך. היא החלה לארגן את החבר'ה שיצטרפו אליה... מה עושים?
- בכיתתנו החלו להישמע קולות תלמידים שיש יותר מדי בחינות בכל שבוע. מה עושים?
- המורה נכנסה לכיתה והודיעה: "קיבלתי תלונות ממורים ומתלמידים שלא ניתן בכיתתנו לקיים בחינות אמינות, כיוון שתלמידים רבים מרמים בבחינות". מה ניתן לעשות?

שלב ב' – אישי

לאחר שנבחר האירוע לדיון, יתבקש כל תלמיד לענות בכתב על השאלות הבאות:

1. הצורך/האינטרס שלי בנושא הוא: _____

*עובד על פי: לקראת קהילה הוגנת בבית הספר, מינהל חברה ונוער.

2. הצורך/האינטרס של מישהו אחר, השונה מהצורך שלי הוא: _____

3. פתרון הוגן הלוקח בחשבון את הצרכים השונים הוא: _____

שלב ג' – קבוצתי

המשתתפים יתחלקו לקבוצות קטנות בנות 4-5 תלמידים. כל משתתף יציג את הצרכים השונים שהעלה ואת הפתרון ההוגן שחשב עליו. הקבוצות יקיימו דיון וינסו להגיע להסכמה קבוצתית – מהו הפתרון ההוגן הקבוצתי לבעיה שנדונה. את הפתרון ירשמו על הלוח או על גבי בריסטול.

שלב ד' – במליאה

נציגי הקבוצות יציגו את כל הפתרונות.

- **למנחה: בחר פתרון אחד ושאל את הכיתה: "האם פתרון זה עונה על הצרכים של רוב המשתתפים?"**

תלמיד שהפתרון אינו עונה על צרכיו, או שהפתרון פוגע בו, יציע פתרון אחר, הלוקח בחשבון את צורכי האחרים.

לאחר הדיון תיערך הצבעה לקבלת החלטה על פתרון המקובל על הרוב.

- **למנחה: מומלץ להקם ועדת מעקב ולברר עם התלמידים את תפקידיה ודרכי עבודתה – להסדר נוהלי הבחינות ולוח המבחנים, לקביעת כללי אתיקה בבחינות ועוד.**

ניתן למסד בבית הספר גם ועדת הגינות – ועדה משותפת של מורים, תלמידים והנהלה לדיון במקרים שבהם נגרם עוול לתלמיד, למורה או למבוגר אחר בבית הספר.

כאשר הנושא שנבחר לדיון בשלב א' קשור גם למורים אחרים המלמדים בכיתה, מומלץ לקיים דיון נפרד עם צוות המורים ואחר כך להפגיש את התלמידים עם המורים - "פגוש את הצוות", לדיונים קבוצתיים משותפים, בניסיון להגיע לפתרון הוגן המקובל על כולם. (ראה נספח מס' 4).

כך תיארה מחנכת את ההתנסות בפגישה כזאת:
"הפעלתי בכיתתי את המסגרת 'פגוש את הצוות', כדי לנסות לפתור את בעיית התפקוד בכיתות לקראת בחינות הבגרות הקרבות. היתה אווירה חגיגית בערב זה וניכרה התרגשות רבה מעצם חוויית המפגש הלא שגרתי בין המורים לתלמידים. הכיתה נחלקה לקבוצות קטנות מעורבות של מורים מקצועיים ותלמידים, אשר דנו יחדיו על ציפיותיהם ועל בעיות המטרידות אותם. בתום הדיון הוחלט להקים ועדה משותפת של מורים ותלמידים, שידונו בבעיות המתעוררות ויחפשו יחד פתרונות הוגנים. אחת ההצעות היתה לארגן ימים מרוכזים ללימוד המקצועות לקראת הבחינה ולהפסיק את מהלך הלימודים הרגיל. היתה הבנה משותפת כי הסדר כזה יכול לפתור את הבעיה רק אם התלמידים יתחייבו להשתתף בימים אלה באופן מלא וסדיר. ההסדר אכן התבצע בהצלחה לשביעות רצון הכל. יכולתי להבחין בעליל בשינוי יסודי בהתנהגות התלמידים לאחר מפגש זה."